

Jungtinių Tautų Moterų diskriminacijos panaikinimo komitetas

23 sesija

2000 m. birželio 12-30 d.

Valstybių narių ataskaitų svarstymas

Lietuva

Pirminė ir antroji periodinė ataskaita

1. Komitetas svarstė Lietuvos Respublikos pirminę ir antrąją periodinę ataskaitas (CEDAW/C/LTU/1 ir CEDAW/C/LTU/2) 2000 m. birželio 16 d., 472 ir 473 posėdžiuose.

a) Valstybės narės pristatymas

- Lietuvos atstovas, pristatydamas ataskaitas, informavo Komitetą, kad lygių galimybių užtikrinimas moterims ir vyrams yra valstybės politikos prioritetas. Lygybės principas grindžiamas pagarba tiek moterų, tiek vyrų pagrindinėms žmogaus teisėms. Nė vieno teisės negali būti ribojamos ir niekas negali turėti privilegijų dėl lyties, rasės, tautybės, kalbos, religijos ar socialinio statuso. Visos pagrindinės žmogaus teisės įtvirtintos Konstitucijoje, kuri taip pat užtikrina pagrindines piliečių teises.
- Atstovas informavo Komitetą, kad 1999 m. kovo 1 d. įsigaliojo Moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymas. Šiame įstatyme įtvirtintas diskriminacijos apibrėžimas visiškai atitinka apibrėžimą, pateiktą Konvencijos Dėl moterų visų diskriminacijos formų panaikinimo 1 straipsnyje. Įstatyme taip pat pateikiamos "pozityvios diskriminacijos", "seksualinio priekabiavimo", "lygių galimybių" koncepcijos. Jis pranešė, kad Moterų ir vyrų lygių galimybių įstatymo vykdymo priežiūrą atlieka Moterų ir vyrų lygių galimybių kontrolierius. Moterų ir vyrų lygių galimybių kontrolierius tarnybą įsteigė Lietuvos Respublikos Seimas 1999 m. gegužės 25 d.
- Atstovas informavo Komitetą apie institucijas besirūpinančias moterų klausimais: tai Valstybės konsultantas lygių galimybių klausimais, Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Darbo rinkos ir lygių galimybių skyrius, Statistikos departamento Lyčių statistikos padalinys, Lietuvos Respublikos Seimo Šeimos ir vaiko teisių komisija bei Moterų parlamentarių grupė. Be to, 2000 m. kovo mėn. Vyriausybė įkūrė nuolatinę Moterų ir vyrų lygių galimybių komisiją. Toliau atstovas pabrėžė, kad sprendžiant moterų klausimus labai svarbus nevyriausybinių moterų organizacijų indėlis. Moterų organizacijų skaičius išaugo nuo 50 (1997 metais) iki 63 (1999 metais). Jis pažymėjo, kad Moterų informacijos centras yra aktyviausiai veikianti moterų organizacija. Centras renka, analizuoja ir platina švietimo, sveikatos apsaugos, darbo ir kitų sričių statistinius duomenis moterų klausimais bei kitą informaciją.
- Atstovas informavo Komitetą, kad pasiekta pažanga moterų dalyvavimo politiniame gyvenime srityje. Šiuo metu moterys sudaro 18 procentų visų Seimo narių, o 1992 metais - tik 7 procentus. Moterys aktyviau dalyvauja rinkimuose į savivaldybes. 2000 metų rinkimuose į savivaldybes moterys sudarė 30 procentų visų kandidatų, o 1995 metais - 24 procentus.
- Atstovas informavo Komitetą apie moterų situaciją švietimo, darbo ir sveikatos apsaugos srityje. Jis pažymėjo, kad Lietuvoje moterys ir vyrai turi vienodas galimybes švietimo srityje ir šioje srityje moterys pasiekusios aukštą lygį. Moterys sudaro 58,6 procentus visų baigusiujų universitetus ir 70 procentų visų baigusiujų aukštesniąsias mokyklas. Toliau didėja dirbančių moterų skaičius. 1998 metais moterys sudarė 48,5 procento visų dirbančiųjų. Tačiau ekonominiai ir finansiniai šalies sunkumai negatyviai paveikė ir moterų padėtį. To pasekmė - keičiamas ar prarandamas darbas. Daug moterų perėjo į neformalų sektorių ar pradėjo savo verslą. Vyriausybė bando atsižvelgti į moterų poreikius darbo rinkoje, ypač kaimo moterų ir moterų verslininkių. Pavyzdžiui, 2000 metais pradžioje buvo atidaryta Kredito linija, skirta moterų smulkiajam verslui remti. Lietuvos Respublikos sveikatos sistemos įstatymas numato, kad sveikatos apsaugos paslaugos suteikiamos nemokamai kiekvienam piliečiui. Visoms moterims laisvai prieinamos su motinyste ir vaiko sveikatos priežiūra susijusios paslaugos, suteikiamos mokamos motinystės atostogos iki gimdymo ir po gimdymo. Be to, tėvams mokama pašalpa vaikui išlaikyti, kol vaikui sukaks vieneri metai.
- Atstovas informavo Komitetą, kad Vyriausybė kreipia rimtą dėmesį į smurto prieš moteris, ypač smurto namuose problemą. Vyriausybė glaudžiai bendradarbiauja su savivaldybėmis, policija ir nevyriausybėmis organizacijomis, siekdama užkirsti kelią smurtui prieš moteris ir užtikrinti visapusišką paramą smurto aukoms. 1999 metais Vyriausybė kartu su Jungtinių Tautų vystymo programa surengė policijos pareigūnams mokymus, kaip reguliuoti šeimyninius konfliktus. Teisės akademijos Policijos fakulteto klausytojams skaitomos paskaitos smurto ir prievartos prieš moteris bei vaikus prevencijos klausimais. Be to, Vyriausybės iniciatyva į lietuvių kalbą išverstas ir išdalintas mokykloms Jungtinių Tautų leidinys "Kovos su buitiniu smurtu būdai: įvairių šalių patirties apibendrinimas".
- Atstovas informavo Komitetą, kad visuomenės informavimo priemonių dėmesys moterų problemoms žymiai išaugo. Siekdamas formuoti žiniasklaidos atstovų supratimą ir skatinti dėmesį moterų klausimams, Moterų ir vyrų lygių galimybių kontrolieriaus tarnyba kartu su Jungtinių Tautų vystymo programa 2000 m. birželio 30 d. organizuoja konferenciją "Moterys ir vyro socialinio vaidmens stereotipai".
- Atstovas informavo Komitetą, kad nuo 1997 metų Lietuva kasmet kaupia, sistemina ir pateikia statistinius duomenis pagal lytį, siekdama geriau parodyti faktinę moterų ir vyrų padėtį visose gyvenimo srityse. Jau išleisti du kasmetiniai statistikos rinkiniai "Moterys ir vyrai Lietuvoje" - 1997 metais ir 1998 metais. 1999 metų leidinys jau parengtas ir paruoštas publikuoti.
- Atstovas pažymėjo, kad Lietuva nuolat siekia pažangos lyčių lygybės ir moterų klausimais. Vyriausybė pasižada ir toliau siekti pažangos šiose srityse, šalinti visas kliūtis, su kuriomis vis dar susiduria moterys Lietuvoje.

b) Komiteto baigiamasis komentaras

Įvadas

11. Komitetas reiškia dėkingumą Lietuvos Respublikos Vyriausybei už pirminės ir antrosios periodinės ataskaitos pristatymą bei už įsipareigojimą konstruktyviam ir atviram dialogui su Komitetu. Ataskaitos parengtos pagal Komiteto nurodymus, paremtos tinkama statistine informacija, pateikta pagal lytį. Komitetas taip pat aukštai vertina Vyriausybės pastangas per labai trumpą laiką pateikti išsamius, kokybiškus, informatyvius atsakymus į Komiteto išskeltus klausimus.
12. Komitetas vertina tai, kad Lietuvos Vyriausybė, remdamasi Pekino veiksmų platforma patvirtino du Nacionalinius veiksmų planus, atitinkamai 1996-1997 metų ir 1998-2000 metų, kurie iš esmės apima Pekino veiksmų platformoje nustatytus prioritetus.
13. Komitetas vertina tai, kad Lietuva ratifikavo Konvenciją be išlygų ir kad rengiasi ratifikuoti Konvencijos Fakultatyvinį Protokolą bei priimti Konvencijos 20 straipsnio 1 paragrafo pakeitimus dėl Komiteto susitikimo laiko.

Pozityvūs aspektai

14. Komitetas aukštai vertina Lietuvos Respublikos Vyriausybę už tai, kad lygių galimybių moterims ir vyrams užtikrinimo politika laikoma prioritetu. Taip pat vertina tai, kad peržiūros teisinės nuostatos, priimtas Lygių galimybių įstatymas ir įkurta Lygių galimybių kontrolieriaus tarnyba. Komitetas taip pat vertina tai, kad Lygių galimybių kontrolieriui suteikti platūs įgaliojimai prižiūrėti Lygių galimybių įstatymo vykdymą. Komitetas laiko pagirtinu faktą, kad Lygių galimybių įstatyme pateiktas diskriminacijos apibrėžimas pilnai atitinka Konvencijos pirmajame straipsnyje pateiktą apibrėžimą, kad sudaro galimybę įgyvendinti "pozityvios diskriminacijos", apibrėžtos Konvencijos 4.1 straipsnyje, priemones, draudžia seksualinį priekabiavimą ir leidžia skirti administracines nuobaudas tiek privatiems asmenims, tiek pareigūnams ar institucijoms. Komitetas su pasitenkinimu pažymi, kad Lygių galimybių kontrolieriaus tarnyba palaiko gerus ryšius su Lietuvos Respublikos Seimu, valstybės institucijomis ir nevyriausybiniomis organizacijomis ir kad šios tarnybos biudžetas per metus žymiai išaugo.
15. Komitetas vertina tai, kad toliau sėkmingai plėtojamas lyčių lygybės įgyvendinimo institucinis mechanizmas. Komitetas džiaugiasi, kad įkurta moterų parlamentarių grupė, į kurią įeina įvairių politinių partijų narės, tai pat, kad Seime veikia Šeimos ir vaiko reikalų komisija. Taip pat sveikinamas Moterų ir vyrų lygių galimybių komisijos įsteigimas ir tai, kad šios komisijos posėdžiuose kviečiama dalyvauti Moterų ir vyrų lygių galimybių kontrolierė bei nevyriausybinių organizacijų atstovai.
16. Komitetas patenkintas Vyriausybės pastangomis kovoti su smurtu prieš moteris, ypač su smurtu šeimoje. Ypač pagirtina yra tai, kad bendradarbiaujant su nevyriausybiniomis organizacijomis įkurtos "karštosios" linijos ir krizių centrai suteikiantys informaciją ir pagalbą smurto aukoms. Taip pat sveikinamas mokymų kursų policijos pareigūnams šia tema organizavimas.
17. Komitetas vertina Vyriausybės pasiryžimą kovoti su prostitucija ir prekyba moterimis bei mergaitėmis. Tuo tikslu buvo parengti Lietuvos Baudžiamojo kodekso pakeitimai ir papildymai. Kai kurie iš jų dar nepriimti. Sveikintinas yra Nacionalinės prostitucijos ir prekybos moterimis kontrolės ir prevencijos programos priėmimas, ir tai, kad šią programą greitai pradės įgyvendinti tiek vyriausybines institucijas, tiek visuomeninės organizacijos.
18. Komitetas su pasitenkinimu pažymi, kad tiek Vyriausybė, tiek Lietuvos Seimas pripažįsta moterų nevyriausybinių organizacijų vaidmens svarbą ir vertina tai, kad jų skaičius auga.
19. Komitetas vertina Vyriausybės pastangas rinkti ir kasmet publikuoti statistinių duomenų, segreguotų pagal lytis, rinkinius.

Faktoriai ir kliūtys, apsunkinantys Konvencijos įgyvendinimą

20. Komitetas pažymi, kad politinis ir ekonominis pereinamasis laikotarpis paskutiniajame dešimtmetyje metė rimtą iššūkį efektyviam Konvencijos įgyvendinimui, nes moterys neproporcingai buvo paveiktos restruktūrizavimo proceso.

Svarbiausios kritinės sritys ir rekomendacijos

21. Komitetas susirūpinęs tradicinių stereotipų apie moterų ir vyrų vaidmenų pasiskirstymą šeimoje, darbe ir visuomenėje egzistavimu, kurie sąlygoja moterų diskriminaciją. Komitetas taip pat susirūpinęs, kad stokojama tikslinių švietimo programų, visuomenės informavimo kampanijų, laikinų specialiųjų priemonių švietimo, užimtumo ir politikos srityje, skirtų panaikinti šiuos stereotipus. Taip pat reiškiamas susirūpinimas tuo, kad dabartinio Reklamos etikos kodekso projekto nuostatos gali būti nepakankamos užtikrinti, kad reklama nenaudotų ir neremtų tradicinių lyčių vaidmenų stereotipų.
22. Komitetas ragina Vyriausybę parengti ir įgyvendinti atitinkamas švietimo ir visuomenės informavimo programas, skatinančias nestereotipinių moterų ir vyrų vaidmenų formavimą visose visuomenės gyvenimo srityse. Taip pat rekomenduojama, kad Reklamos etikos kodekso projektas būtų pakeistas ir apimtumu ne tik moterų ir vyrų diskriminacijos ar nuostatos, kad viena lytis pranašesnė už kitą, įtvirtinimo uždraudimą, bet ir subtilesnį tradicinių vaidmenų stereotipų naudojimą ir rėmimą tiek šeimoje, tiek darbe ar visuomeniniame gyvenime.
23. Komitetas susirūpinęs kad, rodos, tiek vyriausybinių institucijų, tiek Lietuvos visuomenė dar neturi aiškaus supratimo apie laikinąsias specialiąsias priemones, numatytas Konvencijos 4.1 straipsnyje bei Lietuvos Respublikos moterų ir vyrų lygių galimybių įstatyme, ir apie jų taikymo priežastis.
24. Komitetas rekomenduoja Vyriausybei skatinti visuomenės suvokimą apie tokių priemonių bei programų svarbą, pažymint sėkmingą Vilniaus Universiteto patirtį taikant šias priemones. Rekomenduojama šias programas taikyti įvairiose srityse, ypač politinių sprendimų priėmimo srityje. Komitetas taip pat rekomenduoja Vyriausybei taikyti specialiąsias priemones švietimo srityje, ypač kur daugumą studijuojančių kai kurias disciplinas sudaro vienos lyties atstovai, taip pat Vyriausybės sudaromose komisijose bei viešojo administravimo institucijose. Tokios priemonės gali būti parengtos numatant pagrįstus tikslus, kvotas, įgyvendinimo terminus, tam kad moterų ir vyrų lygybė *de facto* šiose srityse būtų greičiau pasiekta.
25. Komitetas susirūpinęs moterų padėtimi darbo rinkoje ir ypač tuo, kad oficiali nedarbo statistika neatspindi tiek moterų paslėptos bedarbystės, tiek neformalaus užimtumo ar nevisiško užimtumo. Nors oficialus moterų nedarbo lygis yra šiek tiek žemesnis už vyrų, tokia bendra statistika slepia faktą, kad daugiau moterų yra tarp ilgalaikių bedarbių, aukštesnį išsilavinimą turinčių bedarbių didesnę dalis yra moterys, o taip pat daugiau moterų negu vyrų yra tarp pagyvenusių bedarbių.
26. Komitetas prašo, kad Vyriausybė įtrauktų tikslią informaciją ir duomenis apie moterų nedarbo lygį į sekančią periodinę ataskaitą. Duomenys turi būti diferencijuoti pagal amžiaus grupes, išsilavinimą, profesijas, tai pat moterų dalyvavimą įvairiose mokymo programose. Komitetas toliau rekomenduoja Vyriausybei įgyvendinti specialiąsias tikslines programas įvairioms bedarbių moterų grupėms pagal jų mokymo poreikius įvairiose užimtumo srityse, orientuojantis į darbą ateityje. Taip pat rekomenduojamas moterų verslininkų skaičiaus augimo bei jų sėkmės monitoringas.
27. Komitetas susirūpinęs tuo, kad moterų padėtis darbo rinkoje charakterizuojama kaip diskriminacinė, ypač moterų, auginančių vaikus, taip pat pažymima užimtumo segregacija, kuri sąlygoja atlyginimų diferenciaciją. Komitetas taip pat susirūpinęs tuo, kad darbo biržų mokymo programos taip pat gali turėti paslėptos moterų diskriminacijos elementų.
28. Komitetas rekomenduoja dėti pastangas, ypač švietimo, mokymo ir perkvalifikavimo srityje, siekiant panaikinti užimtumo segregaciją. Užimtumo sektoriuose, kur dirba daugiau moterų, turi būti didinami atlyginimai ir tokiu būdu siekiama sulyginti juos su atlyginimais tų sričių, kuriose dirba daugiau vyrų.
29. Komitetas susirūpinęs, kad vis labiau skursta įvairios moterų grupės, ypač moterų vadovaujami namų ūkiai.
30. Komitetas rekomenduoja, Vyriausybei atidžiai stebėti įvairaus amžiaus moterų skurdo situaciją ir įgyvendinti efektyvias skurdo mažinimo programas.
31. Komitetas susirūpinęs, kad veikiantys instituciniai lyčių lygybės įgyvendinimo mechanizmai neturi pakankamai pajėgumų ir lėšų efektyviai skatinti moterų pažangą ir lyčių lygybę.
32. Komitetas siūlo Vyriausybei konsoliduoti ir stiprinti veikiančius vyriausybinius institucinius mechanizmus, aprūpinant juos pakankamomis lėšomis ir personalu, kad jie galėtų sėkmingai vykdyti savo įgaliojimus. Vyriausybei rekomenduojama nuolat peržiūrėti Lygių galimybių kontrolieriaus tarnybos biudžeto poreikius.
33. Komitetas reiškia susirūpinimą dėl smurto prieš moteris, ypač smurto šeimoje.
34. Komitetas ragina Vyriausybę pakeisti Baudžiamojo Kodekso 118 straipsnį, kad išprievartavimas būtų be jokių išlygų apibrėžtas kaip lytinis santykiavimas prieš asmens valią. Komitetas taip pat ragina Vyriausybę toliau kreipti rimtą dėmesį į smurto prieš moteris problemą. Turi būti tęsiami policijos pareigūnų, teisėjų, sveikatos apsaugos darbuotojų mokymai; smurto šeimoje aukoms turi būti užtikrinta galimybė lengvai kreiptis į teismą. Komitetas rekomenduoja parengti specialų įstatymą, draudžiantį smurtą šeimoje, kuris užtikrintų apsaugos ir atskyrimo tvarką, teisinę pagalbą ir prieglobstį.
35. Komitetas pripažįsta Vyriausybės pastangas kovoti su prekyba moterimis ir mergaitėmis, bet susirūpinęs tuo, kad problemos rimtumas neatspindimas pateiktose ataskaitose. Komitetas atkreipia dėmesį į Konvencijos 6 straipsnį ir pažymi, kad bausmės, skiriamos tik prostitutėms, įtvirtina seksualinį moterų išnaudojimą.
36. Komitetas prašo Vyriausybę įtraukti į kitą periodinę ataskaitą detalesnę informaciją apie numatomų teisinių pasikeitimų, susijusių su prostitucija, bei Nacionalinės prostitucijos ir prekybos žmonėmis kontrolės ir prevencijos

programos įgyvendinimo poveikį bei rezultatus. Vyriausybei taip pat rekomenduojama glaudžiau bendradarbiauti su moterų ir merginų, kuriomis prekiaujama, kilmės, tranzito ir paskyrimo šalimis, o informaciją apie bendradarbiavimo rezultatus įtraukti į kitą ataskaitą. Toliau rekomenduojama, bendradarbiaujant su nevyriausybiniėmis organizacijomis, parengti prostitucijos ir prekybos moterimis aukų reintegracijos programą..

37. Komitetas susirūpinęs nevyriausybinių organizacijų bei moterų organizacijų nepakankamu finansavimu. Tai sumažina jų pajėgumą atlikti moterų žmogaus teisių užtikrinimo funkciją.
38. Komitetas rekomenduoja Vyriausybei nustatyti aiškius kriterijus skirstant ir užtikrinant finansinę paramą visų lygių moterų nevyriausybiniams organizacijoms. Taip pat Vyriausybei rekomenduojama skatinti asmenų ir organizacijų suvokimą, kad moterų organizacijoms dotacijos yra reikalingos.
39. Komitetas išreiškia susirūpinimą labai mažu moterų parlamentarių skaičiumi bei mažu moterų, išrinktų į savivaldybes, skaičiumi.
40. Komitetas rekomenduoja Vyriausybei didinti pastangas rengti ir remti esamas specialiąsias mokymo programas moterims vadovėms ir būsimums vadovėms bei reguliariai organizuoti suvokimo skatinimo kampanijas apie moterų dalyvavimo priimanant politinius sprendimus svarbą. Komitetas taip pat rekomenduoja Vyriausybei skatinti visuomenės informavimo priemones kurti pozityvius moterų lyderių įvaizdžius.
41. Komitetas susirūpinęs, kad Vyriausybė neskiria pakankamai dėmesio Lietuvos moterų sveikatos klausimams, ir neatsižvelgia į atskirų moters gyvenimo tarpsnių specifikos koncepciją, kurią rekomenduoja Pekino veiksmų platformą ir Komiteto rekomendacijų 24 punktą dėl Konvencijos 12 straipsnio "Moteris ir sveikata" įgyvendinimo. Komitetas taip pat susirūpinęs dideliu abortų skaičiumi ir galimybių pasinaudoti įvairiomis šeimos planavimo priemonėmis stoka, o ypač galimybe kaimo moterims naudotis kontraceptinėmis priemonėmis. Komitetas susirūpinęs dideliu moterų, sergančių tuberkuloze ir psichinėmis ligomis, skaičiumi bei dideliu nėščių moterų, sergančių anemija, skaičiumi.
42. Komitetas rekomenduoja Vyriausybei pilnai įgyvendinti atskirų moters gyvenimo tarpsnių specifikos koncepciją. Toliau rekomenduojami išsamūs moterų specifinių sveikatos poreikių tyrimai, šeimos planavimo programų finansinis ir organizacinis stiprinimas ir galimybių naudotis kontraceptinėmis priemonėmis sudarymas visoms moterims, įskaitant kaimo moteris. Komitetas ragina Vyriausybę parengti seksualinio ir reprodukcinio švietimo programas tiek mergaitėms, tiek berniukams, kaip dalį mokyklinių švietimo programų.
43. Komitetas reiškia susirūpinimą, kad Vyriausybė neturi pakankamai informacijos apie kaimo moterų padėtį, ypačingai pagyvenusių kaimo moterų: apie jų pajamas, sveikatą, galimybes naudotis sveikatos apsaugos paslaugomis, socialinėmis ir kultūrinėmis galimybėmis.
44. Komitetas prašo Vyriausybę pateikti daugiau informacijos ir duomenų apie kaimo moterų padėtį kitoje periodinėje ataskaitoje. Komitetas rekomenduoja Vyriausybei stebėti esamų programų įgyvendinimą ir rengti papildomas programas, skirtas kaimo moterų ekonominei nepriklausomybei siekti, užtikrinant gamybos resursų ir kapitalo prieinamumą, sudaryti galimybę naudotis sveikatos apsaugos paslaugomis, socialinėmis ir kultūrinėmis galimybėmis.
45. Komitetas susirūpinęs pagyvenusių moterų, kurios sudaro didesnę gyventojų dalį, padėties daugeliu aspektų.
46. Komitetas rekomenduoja Vyriausybei parengti ir įgyvendinti lyčių politikos strategijas ir programas, atitinkančias specifinius pagyvenusių moterų poreikius. Taip pat rekomenduojamas socialinių darbuotojų švietimas ir mokymas lyčių klausimais, kad jie galėtų sėkmingai spręsti pagyvenusių moterų problemas.
47. Komitetas ragina Vyriausybės pasirašyti ir ratifikuoti Konvencijos fakultatyvinį protokolą ir Konvencijos 20 (1) straipsnio pakeitimą, susijusį su Komiteto posėdžių laiku bei atiduoti saugoti Jungtinėms Tautoms jų ratifikavimo dokumentus kiek galima greičiau.
48. Komitetas prašo Vyriausybę kitoje periodinėje ataskaitoje atsakyti į specifinius klausimus, pateiktus šiose rekomendacijose.
49. Komitetas prašo Vyriausybės plačiai paskleisti šias rekomendacijas, remti jų viešą aptarimą, kad tiek politikai, tiek valstybės tarnautojai, tiek nevyriausybinių moterų organizacijos bei visuomenė aiškiai suvoktų, ko reikia imtis, kad moterims lygios galimybės būtų užtikrintos tiek *de jure*, tiek *de facto*. Taip pat Vyriausybės prašoma ir toliau platinti moterų bei žmogaus teisių organizacijoms Konvenciją, Fakultatyvinį protokolą, Komiteto bendrąsias rekomendacijas, Pekino deklaraciją ir Pekino veiksmų platformą bei Generalinės Asamblėjos 23 specialiosios sesijos "Moterys 2000: lyčių lygybė, raida ir taika 21-ajame amžiuje", kuri vyko 2000 metų birželio mėnesį, baigiamąjį dokumentą.